

EGYETÉRTÉS

SZERKESZTŐSÉG

BUDAPEST, IV. KECSKEMÉTI-UTCA 6. SZ.

KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.

CSAK RÉSZLETES LEVÉLEKET FOGADUNK EL.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Védjegy postán v. helyben hához hordva...

A párisi választások.

Páris ismét kiűntette magát. La Ville Lumière a fényváros, a mint Viktor Hugo...

Biz nincs más kép, Párisnak ígyis, úgyis a «bravé général» hívei kellene...

tatta, hogy a köztársaság is fentarthatja a munkának biztonságát, megóvhatja a törvényes rend szilárdságát.

Nos, Párisnak megvan a maga gyönyörűsége, de semmi ok sincs arra, hogy közhangulata ilyen nyilatkozásának forradalmi jelentőséget tulajdonítsanak...

Hogy a boulangiztikus agitációban és a boulevardcsöcselék lármájában mily kevés forradalmi puskapornok kell rejlenie...

Budapest, febr. 17.

Gróf Khuen horvát bán, ki ma rövid tartózkodásra ideérkezett, este Tisza miniszterrel hosszabb ideig tanácskozott.

A zóna utja.

A mióta az európai kultúra történetét ismerik, soha az eszmék haladása nem volt olyan gyors és erőlyes, mint ebben a mi materializistikusnak mondott korszakunkban.

Nem szólnok most többé arról, mily kicsinyléssel fogadták itthon és Ausztriában az ugynevezett szakkörök...

lenne. Védekeznek még ellene számos helyen a kormányok és az érdekeltek; de a közvélemény sokkal nagyobb tényező lett már, semhogy többé elhallgatna...

Leghatalmasabbnak ígérkezik a küzdelem Németországban. Ott is a kereskedelmi testületek egyre sürgetik a reform behozatálát; a magyar zónatarifa ugyszólván állandóan napirenden van minden közgazdasági testület gyűlésén.

Előreláthatólag a küzdelem leggyorsabban Ausztriában fog elődni, ahol a kormány nem vonhatja ki magát a magyar rendszer óriási nyomása alól; de európai szempontból legnagyobb jelentősége lesz a küzdelemnek Németországban.

Roppant érdeklődés a küzdelem Franciaországban. Ismeretes, hogy ott a plutokracziának hatalmas mintegy központosul a vasutas feletti uralomban.

Mi a kik hivatásunknál fogva figyelemmel kísérjük az európai eseményeket, eszméket és nézeteket, valamint az egész világ hírlapi orgonáit, alig ismerünk tanulságosabb látványt, mint a melyet a zónatarifa által eddig megélt ut felmutat.

A bugacziak.

Vége van az esthajnali dolognak. A jószág körbe fekszi a cserényt, mi meg ki gyalog-szék, ki sábrába telepedve, odahuzódunk a kocsi mellé, s várjuk az éltel meg a vendéget.

A nap már lealudott, csak a nyugati ég fénye dereng a pusztán. Mozgó fehér pontok tűnnek fel itt-ott a homályos láthatáron, a miből még alig veszem ki az embert, már is nevéken jelzi a kis bojtár a közeledő vendégeket.

Hozná már a bográcsot, de azt mondja, hogy még «hibádzik» a sándor, pedig az a sava-borsa a mulatságnak. Igaz, hogy legmesszebb esik innen a cserényre, de azért ide érhetel volna még sötét előtt.

Hat ha azt várta? Megvakkan a kutya, lödögös halaszik. A mint a zaj fele tekintek, a sötétben sugar lovas alakja emelkedik ki a gulya szede mellől, a hol lassan, mintegy kemelődve kerül a dobort, a hogy halk szót váltott a kívül álló bojtárral, befordul ajószág között, aztán megáll előttünk.

Ha nem teremtett volna még az isten szép magyar betyárakat, hát ezt formának használnátuk. Nincs azon semmi olyan cizfány mint a milyennel festeni szokták a betyárt. Hőfőher gatyá, ing ezüst gomtos sötét mellény, félre csapott hegyes kalap, magas sarkú nyalka cizma, vállról lecsúszó sába, ez az egész. Egyedül cizfánysága a gatyá korczba akasztott dohanyzascskó, meg a karikás ostor. De mikor ez az ember hegyezve fülölő szallangos feju lovával ott előttünk megáll, s rávérdül a tűz fénye arra a szép metszésű sugar bajszos férfi-arczra, a mely komolyan mélegel a lórol bennünket, hogy voltaképen kik is vagyunk? hát az a zónatarifa alak megcsendül a fölében mindazt a szót, a melyet valaha eszardásné pazartól a betyár szépségére.

Mire leszáll kérünkre a lórol, a párolgó bogrács már ott van a gyópón. Karikában ülünk mellette, s míg a fénylő bicskák szürkálva keresik benne a hasz javát, addig elnémul a beszéd; csak néha halálközeli egy-egy nógató szó, a mely bortöltésre karkálja a kis bojtárt.

Szóltan férfiak ülnek körülöttünk, de a mint a tűz viharja odavetődik a különböző arczokra, a társaságtalan természetes kifejezésekben egész társaságunk azoknak a gondolatoknak, a melyek bázát lejjük azoknak a gondolatoknak, a melyek elveznek a pusztai költözköz világra.

Az a híres furiyázó bojtár, a kinek finom metszésű arca a mosoly állandó tanúja, gondár szöke hajlatl árnyékok homlokra a nemis gondolatok tükré; az a zónatarifa alak megcsendül a fölében mindazt a szót, a melyet valaha eszardásné pazartól a betyár szépségére.

szellő hátán a dal: «Szereltek én egyetlen egy virágom.»

Mily hasonló s mily ellentétes arcz az a másik? Koromfekete haja hanyagul omlik le szemöldökére. Szemének fénye nem az a tűz, a melyet a szenvedély indultat támaszt, hanem az a kőny, a mely paraként emelkedik fel a hátengerből.

«Kocsimároné ne hajtson ki galambom, Hagnya fejem kebelére hajtanom, Sívít a szél, eső hull a rónára, Sir az isten, hogy teremtelt, azt bánja.»

Helytlen ki az ősszögért subán az egyik öreg bojtár. Napbarított arczu olyan üde, mintha szeszony mutatta volna ki rajta a kondózó tudomány. Ugy áll tömött fekete bajza, mintha annak a pödöre volna fele dolga. Nagyon szemmel tartja a bort hordozó kis bojtárt, s mikor izmos, meztelen karjával szinte tuszkolja hátracsapott fejébe a kanocs utolsó cseppjét, félreleben halántékáról a dus fűt, állítja egy ütéseket a sebelye, a mely vilámláknál éltem elem a buczka hajlatát, a hol bortal pufantják a legények egymás fejére a maguk becsületét.

Nem győzők betelni az egyik számadó alakjának a nézésével. Nem annyira miniszteri szépsége, mint inkább testi ügyességét eláruló mozdulatai, s lelkenek tiokatos világot tükröző tekintete köli le figyelmemet. A nyíltságának s ravaszságának különös vegyülete van abban a tekintetben, mintha az egyik szemével azt akarná mondani: «Kítárom előtéd baráti szívemet»; a másikkal meg azt akarná kifejezni: «Nem kötök minden dögöt másnak az orrára.» Egy ízben négyezsem között figyelmeztettem, hogy vigyázzon, mert félhüggellett azt hallottam, hogy baj lesz; az a híre, hogy a királyi ügyész végkép bealugbancozja egy dologba. Megkösözönte a megemlékezésemet, aztán barátságos bizalommal kezelt szorvira, azt sugta hozzám: ne féltsen engem tejsuram egy királyi ügyészöl se! Nem volt még az én kezembem olyan káka, a melyiken csomót ne tudtam volna kötni. Mikor itt a pusztai életben pillantok ennek az embernek a szemébe, elgondolkozom rajta, hogy hány olyan ősszegubanczolt kákát dobhattak már el, a melyen ez a pásztor kötötte meg a csomót.

Nincs a világnak az a rendőre, a ki ügyesebben tudná kibontani azokat a csomókat, mint a másik számadó! Őszbe savarodott feje kivált a fiatalokhoz közül. Arca a megtestesült nyugalom. Minden szava egy értelt megfontolás. Egy pillantása is többet beszél mint más ember ajkán a szó. Az azziai puszták őreg türtsfejéknél is a körben, s a többiek tudják, hogy annak az őreg főnek nemcsak a tanácsa, nem téved a szeme, mert a puszták egy

korszakának titkait őrzi drága tapasztalásként fejében.

Különböző érzeményt, különböző gondolatot fejeznek ki ezek a pásztorarckok. Sokan számba se veszik őket. En gyönyörködve ülök le közéjük a földre, mert az egyszerűség máza alatt látom azokat a különböző kifejezéseket, a melyeknek mozaikja feltárja előttem azt a képet, a melyet felkap a régi Eleköz dalibájba. Egy nép-raj képe vonul el előttem, mely képen a dalias alakok arczából kivullan a szabad gondolat és vasakarat. Látom a ragyogó aczélmunkát, a szem tükrében fénylő szellemet. Hallom a mint csaszaj után felhangzik a diadal harsonája, s elvisz álomom a magas égbe, a hol hadak utja alatt regös dalára figyelve líleg a turul madár.

Ősi népek ősi jellegét őrzi szigeként áll ez a pusztai a haladó emberiség tengere között.

A város szélen van egy teljesen elkülönített kis városrész, a pásztorok telepe. A mint az első tavasz szellő felolvassza a legelőről a havat, kienged a fagy, kivonul a férlelné a pusztára, s ott marad addig, míg a legelőt újra el nem lepi a hó. Az asszony, leány, gyermeknek az esztendőnek csak egy hetét töli el velük odakünn. Pünkösdtől napján kirándulnak a cserényhez, ott egy galyakkal ékesített sátorútnak, aztán kerek egy hétig áll a hál. A kis pásztorfiu sirva hagyja el a mulató tanyát. Ott csak szülte az anyja, de gyönyögdéggel nem nevelte, hát nem is érzi a szülei háznak varázsát. Első imádsága a csintalanság, azzal kell, azzal fekszik. Telén-nyáron kerülve a födelet, vagy az utcán, vagy az udvaron üti fel sátorfáját s csap olyan műveleteket, hogy reggeltől estig hol a nyelvvel, hol a sepronyóval kárpálja az anyja. A rakonozatlan gyerek az első gyöngéd szó az apjától hallja, de ahhoz is hoz a szíve. Mikor az apja hébe-hóba hazavetődik, repesve fonja nyaka köré a karját s mikor visszavágtat a pusztába, a lövésre porfölgel után könytel szemekkel tekint. Hogy ne sirna az a gyerek, mikor a pünkösdi mulatság után elszakítják az apjától, az apjától hallott szóp mesék világhál? Nyomkodhatja annak a gyermeknek a fejébe a tudományt a tanító! Mikor a kuszált betűket látja, odagondol a homokba taposott szarkanyomra. Mikor felzeng az ének, pásztorfuriyán jár az esze. Még a tanító paléziaja is az apát juttatja eszébe, a kitől azt hallotta, hogy csak «gyöngye ember fél a bottól.»

Nem kizöznatná az apja, ha rá nem szorítaná a törvény, hanem így le kell gyűretni vele azt a pár keserves esztendő. De aztán mikor legyűrte?! Megnyílik neki a paradisosom kapuja. Beteljesül a gyermek álma, kikerül az apja mellé a pusztára.

Tagjává lesz a pásztorok társadalmának. A pásztorok között is van rang. A legmagasabbat úgy érik el, ha a legkisebben kezdik, tehát a gyerek is kezdi a legkisebben, felavatják disznópásztorok.

Mikor a gyerek maga előtt hajtja a falakat, vagy egy dombra ülve tartja szemmel, főtámad benne az

önéret. Érti azt, hogy annak a falkának nemcsak parancsoló ura, hanem az az ő jó védelmére is van biva. Bizonyos komolyaságot önt bele ez a tudat. A pusztaságban kevés alkalom nyílik a játékra; legtöbb idejét azok a gondolatok foglalják el, a melyeknek szála a cserénybeli szöbészdebből meg az ottani mesélgetésekől erednek. Az őreg számadó tapasztalatai, a bojtárok viselt dolgai, élénk hatást tesznek saját hajlamu kedélyére, s az a kis gyerek, a ki meg éri erejének gyengeségét, ügyességének fogyatékát, vágyat érez olyan cselekedetre, a miért legalább egy elismerő mosolyt nyer az őregbebből. Mit tegyen? Legalább egy jól őrözött cserényre falna valahol, a melyhez oda lapodva elcsenhetne egy marék gyümölcsöt, hogy megdicseghetné az őreg az ügyességet! Nincs itt egyéb a pusztaságnál. Ah de mégis! A pusztabíró háza mellett van egy kert. Pusztabíró szeme, kutyák füle őrzi azt a kertet. Mi lehet az őrözött helyen? Kigyökent csúszkál hason a kert felé. Kémielve, figyelve halad odább-odább, míg végre eléri az árokpartot. Sándoroként hemperdek bele, majd harkályként kuszki felebb-lelebb, amíg végre hetenkint a sóvény nyílason a kertbe és szemébe tűnik a paprika. Pár pillanat alatt az ing elejébe van dugva a szákmány s a mint jött csuszva mászik vissza a helyére. Az első siker mámorától eltelve tér haza a cserényhez, a hol szótlanul szedgeti ki a zsákmányt s falatozik belőle.

Sok embert a guta üt meg attól az erősegtől, ez a gyerek pedig könyes szemmel gyűri le a merget, mert hát az a gondolja, hogy ő férfi, s mikor mosolygva kéri az apa: «hol szedted azt hé?» hát diadalérettel kiált vissza: «a pusztabírótól!»

A 14-ik év után sutytyová válik a gyerek. Előle a rangban, kis bojtár lesz belőle. Kis bojtár keblét nagyobb vágyak dagasztják, lenni kell olyat, hogy legénynek tarja a nép.

Sötét éjkenélmélet tart egy tanya fele. Kinezte már nappal az utját, azon halad tovább. Addig lesekedik, addig settenkedik, míg odajut egy bárányhoz, hátára kapja a jószágot s gyorsan onson vissza. Még nem elég ügyes. Eszre veszi a zajt a kutya, félerez a gazda s lóra kapva, üldözi a tolvajt. Hiába szalad a fu, hogy a lélekzete, hogy a távoláság közte s üldözöje között. Már a sötéttség se nyújt védelmet. Talán el is dobhatná a bárányt, hogy teher nélkül könnyebben meneküljön, hanem eszébe jut, hogy nem messze van egy vízmosás mély árok. Meggyorsítja a futást, s hogy oda ér az árokhöz, bárányostól együtt bele veti magát. Nyomat veszi a gazda a tolvajnak. Szétközödvő vágat ide-oda, míg végre találomra beléte egy helyen az árokba. A funak oldalai furta keresztül a golyó, de egy szízenesséssel se árulta el, hogy a pondalban rajta fekszik a bárányon. Pár nap múlva, a sebé lett az arulója. Ki tanította meg ezt a fiút a róka lópo spartai gyerek virtusára?!

A 17-ik év felé már «süge» a fiú. Se nem gyerek, se nem legény. A pásztorfiu-fülyájának már érti a keservét s alighanem lány szíve az, a miért összekap egymás-

sal az ut mellett két ilyen «süge». Pufog a bot, csurog a vér, élet-halála folyik a párbaj. Az egyik aztán elesik s elterülve marad ott a homokon. Mire eszméltre tér, a csendibosz szava fogadja: Ki vert le? Támoalgva kel fel s nem szól egyet: mi gondja rá a komiszarom urnak?

Ki tanította meg ezt a fiút a leginomabb lovgasságra? Az őregbe legények, fiatalabb férfiakból kerülnek ki az őreg bojtárok. Ezeknek már testük, lelkük oda van övé a pusztához, testvéreknak tartják egymást. A kik ilyeneknek vallják magukat, ezek ének halnak is egymásért. Ismerek egy öreg pásztor, a kit az ilyen barátság mentett meg az akasztófától. Harman voltak jó cimborak. Egyszer összebesszelték, hogy elrabolnak egy falka tinót. Meg is tették, de a rablás után kettyőket betért egy eszardába s ott kapta őket a csendibosz. Vallatták őket, hogy ki volt a harmadik? Igertek nekik fit, fat, majd megverésel, kinnassal akarták belőlük kilizni a szót, de a két legény nem maradt. Staturium léven felkaszolták őket, de az akasztófa alatt se vallottak a harmadik cimboráira!

Hol tanulták meg ezek az igazi barátságot? Nem messze tőlünk van egy nagy buczkahajlat, régi betyároknak kedvencez fészke. A hajlatló belatni egy nagy tanya, a melynek a gazdaja soha se tagadja meg a betyártól az éltel, lovától az abrakot. Volt is előtök becsülete, egy szöge se veszett el a tanyának.

A betyárok éjen deleleke a buczkahajlatban, mikor kijött a gazda a feleségével meg a kis gyerekeivel. Láttá őket a kímélő őre, de látta azt is, hogy két zsanár fordult be a tanya. Rigton jelentette a lapuló bandának, hogy ita jó alkalom két zsanárt lehetne fogni a tanyában. Abban az időben betyárnak, pásztorok nagy passziója volt a zsanár-fogdosas. Sok olyan zsanár pihen itt a buczkák alatt, a kinek az elvesztés most is tünődnek valahol Csehországban. A vezérnek is egy kedve lett volna élni az alkalommal de meggy gondolt, aztán azt mondta a bandának, «Ne bánstok őket, meg talánla jédni az asszony, meg a gyereknép a lövöldözéstől.»

Hol tanulták ezek a gavaléros gyöngedséget? Ilyen nép között ülve alig varjúk a vascora végt, hogy a pásztor beszédből elvessük a pusztai költészet kincsét s megismerjük egy fajnak, sokszor tagadott genuszát.

Kada Elek.

A MEDVÉK.

— OROSZ ELBESZÉLÉS. — Írta: GARSIN VSZEVOLOD.

A kis Bjelszk pusztai város az 1875-dik év egy szép szeptemberi napján szokatlan izgatótsággal volt. A megszokott mindennapi csendnek hirt sem volt; mindenütt, klubban, utcán, kapuk előtt való

Vertical text on the left margin containing various notices and advertisements.

Vertical text on the right margin containing various notices and advertisements.

